СВОБОДА
LIBERTY

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА"

Рôкъ V. | Мт. Кармель, Па. Четвергъ 14-го Жовтня 1897. | Число 42.

Календарь.

Жовтень.

14	Ч.	Кипріяна. Юстины
15	П.	Діонисія свмуч.
16	С.	Еротея еп.
17	Н.	18. ПО СОШ., Харитины
18	П.	Томы апост.
19	В.	Сергія и Вакха
20	С.	Пелагія преп.

Змѣстъ.

УВАГА.

Хотячй приступити до „Союза" най посылають вступне и мѣсячне до касіера.

Mr. George Chylak
OLYPHANT, PA.

И увѣдомлять секретара пôдъ адресою.

Rev. John Ardań
225 Warren st.
JERSEY CITY, N. J.

СПРАВЫ „СОЮЗА".

Справоздане касове „Союза" за мѣсяць Септемб. 1897 р.

Olyphant, Pa. Братство св. І. Крестителя	$61.00
Yonkers, N. Y. Братство св. Арх. Михаила	3.50
Buffalo, N. Y. Братство св. І. Крестителя	8.00
Shenandoah, Pa. Братство св. Арх. Михаила	15.50
St. Louis, Mo. Братство св. Арх. Михаила	11.50
Cohoes, N. Y. Члены	4.75
McAdoo, Pa. Братство св. Володимира	53.30
Pittsburg, Pa. Братство св. О. Николая	49.50
Winnipeg, Manitoba, Canada О. Н. Дмитрôвъ	4.50
Jersey City, N. Y. Члены	38.25
Ansonia, Conn. Братство св. Петра и Павла	25.25
Ansonia, Conn. Пôдбережнякъ Мих.	3.00
Waterbury, Con. Чл.	4.50
Mayfield, Pa. Братство св. Кир. и Методія	25.00
Mayfield, Pa. Соха Василь	50
Mt. Carmel, Pa. Братство св. Димитрія	12.50
Mt. Carmel, Pa. Братство св. Петра и Павла	17.00
Centralia, Pa. Марко Липтакъ	1.00
Демянъ Федоръ	1.00
Гр. Писарчикъ	1.00
Гарлякъ Василь	1.00
Кашицка Таціяна	1.00
Ругала Юстинъ	1.00
St. Clair, Pa. Братство Пресв. Богородицѣ	20.00
New Kensington, Pa. Бѣднякъ Павло	2.00
Jamesport, L. D. N. J. Пастернякъ Захаръ	25
Lansford, Pa. Скарлошь Кирило	1.00
Trauger, Pa. Фаринякъ Иванъ	2.00
Elmira, N. Y. Члены	10.75
Shamokin, Pa. Братство св. Кир. и Методія	70.40
Kelayres, Pa. Сѣракъ Михаилъ	1.00
Разомъ	**$450.95**

УВАГА.

$7.00 присланй вôдъ Брат. св. О. Николая зъ West Troy, N. Y. и $6.00 вôдъ Братст. св. Володимира зъ McAdoo, Pa. будуть зарахованй до слѣдуючого мѣсяця, длятого понеже касіеръ отримавъ ихъ вже по замкненю рахункôвъ за Септемберъ.

Зъ кôнцемъ Септембра було въ касѣ „Союза" готôвкою . . . **$2588.54**

Зъ того припадало на
1. фондъ желѣзный **$1417.94**
2. депозиты . . . **$288.75**
3. ф. розпорядимый **$881.85**

Иванъ Глова
предсѣдатель.

Юрій Хилякъ — **Ив. Арданъ**
касіеръ. секретарь.

Звертаєсь увагу членôвъ „Союза" на слѣдуючй рѣчи:

1) Щобы реґулярно свои мѣсячнй вкладки платили и рôвночасно зъ песылкою грошей до касіера, дали о тôмъ знати секретареви.

2) Щобы тй, що виннй за статуты и грамоты по 25 цт., а за вôдзнаки по доляровп, найдальше до 25. децембра тй грошѣ до касы зложили. въ противнôмъ разѣ тымъ, що виннй по 25 цнт. буде рахуватись такъ, якъ бы за оденъ мѣсяць, а тй що по доляровп, за два мѣсяцѣ вкладки свои до касы не заплатили.

3) Щобы нововступаючй члены сейчасъ и докладно декляраціи выповняли и до секретара вôдсылали.

4) Що вôдзнаки можна дôстати у секретара по цѣнѣ $1.00 за штуку.

ВЫДѢЛЪ „СОЮЗА".

РАДОСНА НОВИНА.

До недавна ще „Руск. Нар. Союзъ" немавъ анѣ одного члена въ Lansford, Pa. Въ маю с. р. приступивъ Кирило Скарлошь зъ Post Royal и незадовго потôмъ перенѣсъ ся до Lansford, Pa. где есть много его краянôвъ и взагалѣ людей зъ грибôвского повѣту. Люде довѣдались о „Союзѣ", а понеже мали вже братство, котре не належало до жадной больщой орґанѣзаціи, постановило приступити до „Союза". За старанемъ мѣсцевого душпастыря о. Гавріила Мартяка, предсѣдателя бр. Льва Монѣты, секретаря Юліяна Сидоряка и другихъ, гадка тая здѣйснилась и дня 3. октобра вписало ся до „Союза" цѣле братство им. Рождества Пр. Дѣвы зъ 72 членами. Помѣжь членами есть найбôльше Галичанъ, але и Русинôвъ угорскихъ есть споре число. — Вѣсть тота повинна радувати кождого члена „Союза" и Русина взагалѣ, а то зъ двохъ причинъ. Разъ тому, що число членôвъ „Союза" збôльшилось и люде приходять до розуму, що имъ треба горнути ся до купки, а друге тому, що въ тôмъ разѣ Русины такъ угорскй, якъ и галицкй не роблять роздѣлу помѣжь собою, але сполучеными силами працюють для спôльного добра. Завважати еще треба, що до недавна въ братствѣ тôмъ им. Рождества Пр. Дѣвы було заледво 29 членôвъ, але коли розôйшлась вѣсть, що братство хоче приступити до „Союза", сейчасъ число членôвъ того братства збôльшилось о 43 члены. — „Союзъ" отже, якъ видно, мае симпатію у людей и росте, хочь поволи, але певно. Дай Боже, щобы за примѣромъ Русинôвъ Лансфордскихъ пошли и другй, що не належать до жадной орґанѣзаціи, а тогды невдовзѣ могли-бъ мы похвалитись що найменше 2000 членами.

— Братя Русины! старайтесь, щобъ до слѣдуючои конвенціи „Союзъ" мавъ 2000 членôвъ!

Честь и слава Русинамъ зъ Lansford, Pa. особливо-жь мѣсцевому душпастыреви, предсѣдателеви и секретареви братства и всѣмъ честнымъ членамъ братства им. Рождества Пр. Дѣвы.

Зъѣздъ славяньскихъ редакторôвъ.

Три недѣли тому назадъ П. Ровнянекъ, редакторъ „Amerikan. Sloven. Novin" розôславъ письма всѣмъ славяньскимъ редакторамъ т. е. рускимъ, ческимъ, польскимъ, словацкимъ и хорвацкимъ, въ котрыхъ запрошуе ихъ на вспôльну нараду на день 14. октобра до Cleveland, Ohio. Цѣлею той нарады мали бы бути обговоренй точки, на пôдставѣ котрыхъ всѣ Славяне безъ рôжницѣ вѣры могли бы получити ся въ одну громаду, котра бы домагала ся для себе рôвныхъ правъ зъ иншими неславяньскими народностями. На 99 запрошуючихъ листôвъ на той зъѣздъ вôдписало трійцятьохъ, а то 4 словеньскихъ редакторôвъ, 13 ческихъ, 7 польскихъ, 1 хорвацкій, россійскій „Прав. Амер. Вѣстникъ", наша руска „Свобода" и ще трехъ репортерôвъ. — Якъ мы вже згадували разъ въ „Свободѣ", що мы дуже радй такому зъѣздови, тымъ больше пôдъ ту прикру хвилю, яку доводить ся переживати всѣмъ робôтникамъ взагалѣ а славяньскимъ въ особенности. Коли подивити ся на жите Славянъ въ Америцѣ, то на жаль бачимо, що крôмъ товариствъ, котрй обезпечують сяку таку запомогу родинѣ на случай смерти батька, тай бôйки и сварки въ будованю церковь и принимваню попôвъ, мы про нѣчо больше не старали ся. Мы жили и жіемо въ той свобôдной Америцѣ такъ, немовь бы насъ нѣчо те жите загальне необходило, прійдуть выборы то мы якъ хто есть горожаниномъ то зъ принуки вôддасть свôй голосъ на кого небудь вôдъ напасти або и зовсѣмъ не интересуе ся тою важною справою, а що найважнѣйше, що хоть декотрй зъ Русинôвъ замешкують ту краину по кôлькаnайцять рокôвъ и нѣколи не задумують йти до краю, таки не выбирають американьскихъ паперôвъ, побоюючись чогось. Та не тôлько мы Русины такими, майже всѣ Славяне грѣшать тымъ, ихъ тотй права нѣчо не обходять, бо ихъ и не знають, кождый жіе собѣ своимъ Богомъ, то-жь не дивота, що хоть ту свобôдный край и хоть пôсля того, права повиннй бути чоловѣколюбнй и хосеннй для насъ, та тому, що мы не корыстаемо зъ нихъ, тому обертають ся они неразъ ворожо противъ насъ и лучае ся деколи таке, чого бы и деспотичнй несвобôднй державы не повстыдали ся. И зовсѣмъ природно. Власть у всѣхъ урядахъ захоплять люде не прихильнй робôтничôй справѣ и рядять собѣ по своему якъ имъ захоче ся, бо знають, що бôльша частина людей розпорошена, не тôлько що не знае правъ, але анѣ вглядати въ ихъ господарку не буде, а такимъ способомъ капиталісты хоть въ меншости мають всюды верхъ [illegible] правда всюды, а робôт[illegible]амъ а що славяньскимъ все вѣтеръ въ очи. То-жь що-жь намъ робити? Намъ потреба, якъ мы про се впрочѣмъ вже неразъ писали, лучити ся въ клюбы, а такъ клюбы всѣхъ народностей славяньскихъ въ оденъ великій робôтничій клюбъ зъ вспôльнымъ зарядомъ, котрый бы заступавъ интересы всѣхъ славяньскихъ народностей. Повстала бы въ такій спосôбъ славяньска спôлька робôтникôвъ зъ свободою розвою кождои народности а по притôмъ займалась бы долею всѣхъ славяньскихъ робôтникôвъ. Если-бъ такъ стало ся, то зъ нами стали бы ся больше числити якъ досп и такій славяньскій клюбъ въ потребѣ мôгъ бы зносити ся зъ клюбами робôтничими неславяньскихъ народностей и доля робôтничои клясы моглабъ успѣшнѣйше полѣпшати ся.

Чи именно въ тôмъ змыслѣ порозумѣють ся славяньскй редакторы на тôмъ зъѣздѣ и чи будуть мати на увазѣ добро загальне робôтникôвъ, не закаламучуючи важнои справы партійными спорами — побачимо и по зъѣздѣ донесемо про все нашимъ читателямъ.

ВѢСТИ ЗЪ АМЕРИКИ.

Мітинґи индиґнаційни въ Ню Йорку. — Бракъ интеліґенціи помѣжь Русинами.

При кôнци минувшого мѣсяця вôдбулись въ Ню Йорку два индиґнаційнй мітинґи славяньскй по поводу рѣзнѣ латимерской, поповненои шерифомъ Мартиномъ дня 10. септем. с. р. Першій зъ нихъ устроили мѣсцевй и околичнй Словаки въ спôлцѣ зъ уг. Русинами и кôлькома Чехами, другій Поляки. На оба тй мітинґи зôйшлось поважне число людей, хотяй и не такъ велике якъ того належало було сподѣватись. Все вôдбулось поважно и прилично, тôлько на польскôмъ зборѣ выйшовъ маленькій скандалъ, выкликаный безпощадною критикою „Narodowego Związku Polskiego", черезъ одного зъ польскихъ социялістôвъ. — На обохъ зборахъ зôбране грошѣ для запомоги вд[illegible] вамъ и сиротамъ по убити[illegible] и принято вôдповѣднй [illegible]золюціи.

(Продовжене на другой сторонѣ.)

7

ТЫМКО ГАВРИЛЮКЪ.

ОПОВѢДАНЕ ЗЪ ЕМІГРАЦІЙНОГО ЖИТЯ.

— НАПИСАВЪ —

Несторъ Дмитрôвъ.

(Дальше).

Осмѣленый, усвоеный вже троха народъ зô своимъ новымъ положенемъ, почавъ познакомлюватись зъ собою. Пôшла розмова, жива розмова, а тамъ далѣ вже и пѣсню завели веселй дѣвчата. Спокôйно и весело ѣхало ся ажь до Антверпенъ. Ту столвъ корабель 4 дни, наладовуючи рôжнй товары, призначенй для Канады. Заразъ таки першого дня зъявивъ ся на корабли польскій ксьондзъ Мацей. Побожнй люде скинули ся на Сл. Божу тай на другій день повалили гурмою до костела на Богослужене. По Сл. Божôй сыпнувъ ксьондзъ казане патріотичного змѣсту, щобъ народъ не забувавъ за „Ojczyznę, bo ona w niebezpieczeństwie". Каже при кôнци: „Kochajcie dzieci naszą drogą matkę Polskę, tak jak ja ją kocham. Znoście dla niej wszelkie ofiary, jak i ja znosiłem nędzę, głód i niewolę przez 15 lat na Syberyji". Народъ скинувъ еще по кôлька центôвъ ксьондзови, тай по дорозѣ каже оденъ чоловѣкъ до другого:

— Я думавъ, що ксьондзъ буде научати, щобъ за Бога не забувати, а вôнъ плѣвъ за якусь Польщу, за якусь Сиберію. Я ще зъ роду за такй краѣ не чувъ.

— Етъ, говорѣть свое — вôдозвавъ ся другій — ксьондзъ певно думавъ, що мы ѣдемо на Сиберію, тай такъ научавъ — отъ звычайно, якъ на казаню.

Сей арґументъ, здавало ся, переконавъ всѣхъ, бо вже больше нѣхто не вôдозвавъ ся.

По 4 дняхъ рушивъ корабель зъ Антверпенъ. Три дни и три ночи ѣхали люде спокôйно. Четвертого дня по полудни почали рыбы показоватись на поверхни моря, мевы то зближались до корабля то вертали опять на море, сѣдаючи на фалѣ и колысались, мовь на галузяхъ дерева. Матрозы ворожили бурю. Пôдъ вечѣръ почали фалѣ здôйматись высше, море клекотѣло мовь кипяча вода въ великôй судинѣ, вѣтеръ полудневый дувъ цѣлою силою. Фалѣ морскй, мовь высокй скалы гôръ пôднимались въ гору и зъ сильнымъ ударомъ спадали опять, щобъ злятися въ одну высочезну гору и зъ цѣлою силою впасти на корабель. Переливалась вода черезъ покладъ, страшнй фалѣ трясли кораблемъ, пометаючи нимъ, мовь лушиною орѣха. Здавалось, що ажь зъ самого дна моря вырынае вода, замѣняесь въ величезнй туманы и розлягаесь зô страшнымъ гукомъ, липаючи бѣлу пѣну. Гукъ, клекôтъ, ревъ, рыкъ фаль, удары страшнй объ корабель, скрипъ высокихъ маштôвъ, вода переливаесь по корабли зъ одного боку на другій — народъ цѣльно позамыканый падае на колѣна, молить ся, жѣнки плачуть, дѣти кричать — страхъ, неописаный страхъ проймае чоловѣка и здае ся кождому, що смерть неминуча, нехибна. Ахъ, якъ страшно робить ся на думку, що чоловѣкъ мусить класти ся въ той зимный, мокрый гробъ, що мусить служити рыбамъ морскимъ за поживу. Брррръ.... такого страху чоловѣкъ на суши нѣколи, навѣть середъ найстрашнѣйшои громовицѣ, не дôзнае. Цѣлу нôчь метало кораблемъ, цѣлу нôчь кидало людьми, якъ картофлями по лôжкахъ, цѣлу ту страшну нôчь крикъ и зойкъ на корабли. Шруба порола море, капитанъ стоявъ на своимъ мѣсци, пильно глядѣвъ на бусолю и роздававъ приказы. Матрозы уганялись по корабли, порались жваво, щобъ все приладити на предвидженй выпадки.

Почало днѣти. Буря притихала, балваны малѣли, гукъ менчавъ, а дальше вже лишь вôдгомонъ було чути страшнои ночи. Въ ухахъ людскихъ ще гудѣло — сонце засвѣтило ясно, погода прекрасна стала на дворѣ. Люде повыставляли головы, мовь трупы зъ могилы и выглядали, чи смерть, та люта вѣдьма, далеко вже забралась. Маленько людей видно на покладѣ, а и тй страшнй, якъ бы зъ гробу повставали. Прочй люде, а найпаче жѣнки рыгають въ цвішендеку, мало кишокъ зъ себе не вырыгають. Безъ перестанку рыгають бѣднй люде — цѣлый день рыгають. Вже бы и торôчну пасху вырыгавъ, не то картофлѣ и капусту. Де вже того рыганя тôлько набере ся ?! — До снѣданя маленько людей зъявило ся. Мовь трупы людиска стогнуть и нарѣкають на ту хвилю, коли имъ впала гадка ѣхати тымъ проклятымъ кораблемъ. — Минуло знову 5 дней, а той ѣздѣ нема кôнця. Народъ хоруе, ѣсти нѣхто нѣчого не може, зъ далека смердить страва, на очи не показуй. — Тымко зъ цѣлою родиною вже девятый день хоруе, жѣнка ледви на ногахъ тримае ся, а найгôрше наймолодша дѣвчинка Ксеня. Ажь страшно дивити ся на дитину, ледви дыхае, до губы нѣчого не возьме, вже и говорити не може. Умерла мала дитинка одного чоловѣка. Тымкови ажь горячо зробило ся на ту вѣсть. Та чей Господь милосерный не покарае и мене грѣшного, подумавъ. Выринувъ народъ на покладъ на похоронъ дитины. На марахъ лежить маленьке сотворѣне, дволѣтный хлопчикъ Петрусь. Якійсь священникъ змовивъ молитву, народъ схиливъ головы передъ маестатомъ смерти, тихо тихисенько. Матрозы вложили дитя въ мѣшочокъ, привязали шнуры и спустили полегенько до моря. Лишь вода забулькотѣла, приняла тѣло якъ свою жертву. Батько стоявъ, схиливши понуро голову, мати не бачила тои страшнои сцены, бо сама лежала въ горячцѣ. Тай лѣпше для неи, що не бачила!

Еще двѣ добы страшнои бурѣ, еще якійсь часъ колысавъ ся корабель по фаляхъ морскихъ. Еще народъ хорувавъ, ажь 17. днины пôднялись люде на ноги. Здоровй кпили собѣ зъ хорыхъ, — тай 18. днины рано побачили зъ далека береги Канады. Духъ вступивъ въ людей. Якась неописана радôсть, неопредѣлена надѣя кôльчилась въ душахъ людскихъ. Корабель сунувъ напередъ, береги чимъ разъ выразнѣйше зарысовувались, народъ веселѣйшавъ, почалось нове житэ на корабли. Ще двѣ, три годины, а корабель стане въ пристани. Люде повыходили на покладъ зъ тлумаками въ рукахъ, радй бы выскочити съ корабля, готовй бы перескочити ту воду страшну, люту. По обохъ бокахъ земля виднѣесь — се береги Канады, а корабель сунесь поволи до пристани Quebeck.

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
Weekly Paper.

The only Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken.

Published every Thursday at Mt. CARMEL, PA. by the „SVOBODA“ Publishing Co.

ADVERTISING RATES:
One inch per annum...$ 20.00
„ „ Six months 12.00
„ „ three „ 7.00

All comunications should be addressed to:

„Svoboda“
Mt. CARMEL, PA.
P. O. Box 13.

Предплата рôчна 2.00
До старого краю........ 3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:
To „SVOBODA“
P. O. Box 13. — Mt. CARMEL, PA.

НАША ГАЗЕТА ВЫХОДИТЬ ЩО ТЫЖДНЯ ВЪ ЧЕТВЕРЪ.

Entered the post office at Mt. Carmel, Pa. as second class mail matter.

(Продовжене зô сторопы першои)

Для насъ Русинôвъ цѣкавый особливо складъ людей, що були присутнѝ на тыхъ мітинґахъ, если порôвнати его зъ складомъ людей якѝ бувають на рôжныхъ рускихъ конвенціяхъ и мітинґахъ. Сейчасъ можна було зауважати такъ въ одномъ якъ и другôмъ мѣсци споре число людей интеліґентныхъ, мѣжь тымъ якъ у насъ елементу того майже ще нема. Правда, що Словаки и Поляки прійшли сюды скорше вôдъ насъ, отже мали часъ выробити свою интеліґенцію, правда и те, що ихъ число тутъ велике — але все то еще не потрафить заперечити факту вызше сказаного. Хлопъ и попъ, попъ и хлопъ — оть и все майже зъ чого складаесь рускій народъ въ Галичинѣ. Наслѣдкомъ того есть, що до якои небудь хочь найдрôбнѣйшоѣ рѣчи нема тамъ кому взятись. То само видно и тутъ въ Америцѣ, где кромѣ попа и чорноробочого народа, та пару „бізнесменôвъ“ не маемо нѣкого. И тутъ наслѣдки того не лѣпшѝ, якъ се кождый ажь надто добре видить и знае. Бракъ интеліґенціи даесь сильно вôдчувати, т. е. правдивои интеліґенціи, а до того свѣдомои охоты працювати зъ народомъ и для народа. Не розумѣемо тутъ интеліґенціи зъ дипльомами та рôжными „паперами“, але людей розумныхъ, зъ вôтвертою головою, та щирыхъ. Такихъ людей, еслибысмо мали (а треба ихъ на кождôмъ плейзѣ) — все було бы иначе. Не булобъ тыхъ интриґъ, тои „парафіянщины“ и можна-бъ розпочинати якусь ширшу, розумнѣйшу роботу, котра доси не почата, бо нема рукъ вôдповѣдныхъ, котрѝ бы ся взяли до неѣ. Свою свѣтску интеліґенцію конче треба намъ тутъ мати. Але звôдки? На се суть два способы. Першій: посылати дѣти до школъ тутешныхъ, а не дбати лишь о тое, щобы оно ся свого „Оченашу“ навчило и на тôмъ конець, а потôмъ запрячи его сейчасъ до роботы, скоро тôлько е надѣя, що може якихъ 50 центôвъ на день заробити. Зъ дѣтей тыхъ малибысмо пôзнѣйше своихъ адвокатôвъ, лѣкарôвъ, урядникôвъ и т. д. Другій спосôбъ се спроваджуване людей интеліґентныхъ зъ краю — людей щирыхъ, обзнакомленыхъ зъ англійскимъ языкомъ и маючихъ якійсь фахъ або ремесло въ рукахъ, та приготованыхъ не на те, щобы будуть доляры по улици збирати, але неразъ навѣть тяжко працювати. — Поки интеліґенціи своеи не будемо тутъ мати, поти не будемо мати чести анѣ значѣня у другихъ людей, а вся робота пôйде и дальше тымъ самымъ повôльнымъ кушлявымъ крокомъ.

Бзъ.

До братôвъ землякôвъ.

листь зъ Украины.*)

Здоровѣ були, земляченки! Зъ далекихъ степôвъ запорожскихъ пишу до васъ, браты мои милѣ, до васъ, сыны сѣрдешнои нашои неньки Руси! Нехай лунае мое привитане скрôзь, по всѣхъ куточкахъ, по всѣхъ убогихъ хатинахъ — одъ угорскихъ Карпатъ и до Кавказу, — всюды, де тôлько е Русинъ, куды-бъ не занесла его чи доля, чи то — якъ оно больше бувае — недоля, чи въ Сибирь „несходиму“ чи въ Америку! Всѣхъ васъ, браты мои милѣ, обôймаю и мôцно стискаю, до свого серця пригортаю, — оно хоч и пошарпане слѣзми та тяжкою недолею нашои рôдной неньки, але-жь оно ще живе и тѣ груди, въ котрыхъ оно беть ся, якъ пташка у неволѣ, ще мають досыть силы, щобъ кликнути до братôвъ на всю Русь-Украину: „Прокиньтесь, браты мои, вставайте, — настала часъ взбудитись одъ сну вѣковѣчного, котрый пригнѣтавъ душу народу нашого, — вороги приспали его — приспали его волю и думки про неи, а найперше всего розмантували насъ на частины, щобъ легче було задушити въ насъ почуте и свѣдомость нашои народности: всякъ верше и гне нашъ народъ до себе — всякъ давить за горло по своему, — не пытаючись, чого самый народъ хоче, всякъ показуе свое право на его т. е. всякъ бажае знищити нашъ народъ.

Мадяры — хотять помадярити и зовсѣмъ роздавити бѣдную и зъубожену Угорску Русь, Поляки — зо всеи силы гнуть на те, щобъ пополячити середшну Галичину, — Волохи — щобъ поволощить, а про Москалѣвъ — нѣчого й казать, самѣ добре знаете. — Москва хоче совсѣмъ задушити навѣть и саму думку про право на самостôйну культуру украинску, — Москалѣ не хотять навѣть и дивитись на насъ Украинцѣвъ, якъ на самостôйну національну етноґрафичну особъ, що мае нѣ тôлько свою особну мову, але-жь вôдрôжне єи вôдъ Москалѣвъ всѣмъ своимъ життямъ; они сего не хотять и бачити — бо се имъ не користне. Кажуть, що мы родичѣ — отже те-жь саме, що и они, тôлько не велична рôжница въ мовѣ, котру они зовуть тôлько „нарѣчіемъ“, а не чимсь самостôйнымъ зовсѣмъ, вôдмѣннымъ по строю и по характеру вôдъ мовы московскои. И они зъ поводу сего родства поймали насъ за горло, и душать, скôлько силы мають, — и кажуть: „Мовчи, бо мы-жь родичѣ“ — а родичѣ по ихъ думцѣ мають право се робити — такій вже московскій звычай. Черезъ те двайцять пять міліонôвъ украинского народу, истнуючого въ Россіи, не мають нѣ тôлько нѣ одной украинскои школы, а навѣть азбуки своеи, — все заборонюють, не хотять нѣ чути нѣ про яку часопись — навѣть чисто литературну, и нѣ про литературу взагалѣ, такъ неначе насъ зовсѣмъ и нема.

Але-жь се все не повинно насъ лякати, а повинно тôлько ще больше збудити нашу енергію и наше щире бажанє яко змога больше працювати задля красшои долѣ нашого народу — нашои неньки Украины. Мы повинні разъ-у-разъ памятати и мѣцно вѣрити, що трийцятоміліоновый народъ не вмре — и не може вмерти, якъ бы то комусь дуже не бажалось.

Якъ бы велико-розумна политика не мудровала, якійбъ тяжкій тенета не сплѣтала хитра дипломація, — якъ бы не шматували и не розмежовували мѣжь собою намъ любый народъ, — нѣчого нашимъ ворогамъ не поможе, — все-жь таки вôнъ одинъ-той самый народъ вôдъ угорскихъ Карпатъ, до Кавказу, — одно тѣло, одна душа, одно серце, про котре правда всякъ зъ насъ може сказати, що оно „не крыте и голодне“: „Людъ навѣстый неяай скаженѣе“ — вôнъ нѣчо не вдѣе, — історія мае свои неодмѣннѝ законы и свое право, котре несе въ собѣ кождый, значить и нашъ народъ, — и сего нѣхто, нѣхто въ свѣтѣ, нѣяка сила не може нѣ зломити, нѣ забити на вѣки, коли у народа зостала ся хоть капелиночка, хоть зернечко маленьке, хоть искорка самопочутя и свѣдомости національнои. Настане часъ и те зернечко зôйде и розростеть ся въ велике та роскôшне дерево, пôдъ тѣнію котрого знайдуть притулокъ и одпочинокъ всѣ найкрасшѝ силы народу и весь народъ, збудженый до вôдродженя и до нового життя; а то поки маленька искорка національного самопочутя и свѣдомости, яка теперь вже есть и яка поки-що ховаеть ся далеко десь, далеко въ серци украинского народу и якось стихійно бережеть ся для нащадкôвъ, а трохи и свѣдомо деякою частію интеліґенціи, — ся искорка, кажу, котра теперь ледве жеврієть ся — колись и незабаромъ розгорить ся и стане любымъ та веселымъ сонечкомъ нашои весны, — своимъ промѣннямъ милымъ та живущимъ буде грѣти та гоѣти нашѝ попаленѝ наскрôзь сльозами душѣ, буде збуджувати нашѝ надѣѣ, буде пôдтримувати въ насъ „душу живу“ и заразомъ буде свѣтити намъ на дорозѣ до поступу и щастя нашоѣо народу зъубоженого, обôкраденого не тôлько зъ національного боку, але-жь и зъ економічного, — а на се останне треба звернути велику увагу.

Хочь політика мае тежь велику вагу, але-жь мы — Русины-Украинцѣ, не повиннѝ анѣ на одну хвилину забувати про економічне пытанне, въ котрому лежить корѣнь всего житя якъ нашого, такъ и всѣхъ народôвъ. Політика нѣ на хвилину неповинна закрывати передъ нами економіку. Народъ, у котрого вырвуть зъ рукъ хлѣбъ насушный, — вырвуть силу економічну — то вырвуть зъ тымъ и его політичну силу и вагу. Задлятого-жь и треба нашôй свѣдомôй руско-украинскôй интеліґенціи, вôддаючи те, що слѣдъ, політицѣ, и борючись на грунтѣ політичнôмъ, разъ-уразъ памятати и мôцно мати на увазѣ и економічный станъ нашаго народу и робити въ сѣмъ напрямку (економічнôмъ) все, що тôлько буде змога заподѣяти, щобъ допомогти народови пробитись на добру, надѣйну дорогу до полѣпшеня економічного стану его. Тодѣ легче буде добувати и політичнѝ права и бороти ся зъ ворогами нашими, що душать насъ скрôзь, всюды, де тôлько живе Русинъ-Украинець.

Зъ сего поводу треба безсуперечно братись жвавѣще до орзанізаціи народнои массы и на грунтѣ економічнôмъ — а задля сего найкрасше користувати ся спôлками, тымъ кооперативнымъ рухомъ, якій роспочавъ ся и дуже розвинувъ ся въ остатнѝ часы зъ такою силою въ захôднôй Европѣ и въ цѣлôмъ свѣти. Русины-Украинцѣ повиннѝ кооперацію (спôлку) положити въ основу своеи працѣ на грунтѣ економічнôмъ; бо у сферѣ економічнôй заратувати нашъ якъ и всякій народъ може не индівідуалізмъ и замкнене въ межахъ особистои працѣ и життя — а тôлько кооперація (спôлка), тôлько она одна — се вже дознано всѣмъ свѣтомъ, задля чого спôлка и робить такій страшенно великій рухъ мѣжь народами всего свѣта, и завойовуе все мôцнѣйшу позицію. Черезъ те все е велика потреба въ тому, щобъ скрôзь складали ся помѣжь народомъ всякѝ спôлки.

И такъ, панове-браття, до працѣ! Нехай наука буде провôдникомъ нашимъ въ нашôй подорожи до поступу и до збудованя красшои долѣ задля Руси и въ роботѣ задля неи на грунтѣ національно-демократично-поступовому, бо такимъ — демократично-поступовымъ — и тôлько такимъ може и повиненъ бути національный украинскій рухъ — иншимъ вôнъ не може бути у насъ — такій вже заповѣть дала намъ наша історія. Задля сего Русинъ-Украинець повиненъ бути демократомъ; хто зречеть ся масы народнои и стане на бôкъ паньства, якого-бъ то не було, то той вже стае зрадникомъ задля народа, а значить и для всеи Украины, бо зрадникôвъ намъ не треба — ихъ есть досыть и такъ. Мы повиннѝ добре памятати, що наша головна сила въ народѣ, и що тôлько зъ нимъ въ купѣ мы щось вартѝ, а безъ него мы нѣколи и нѣчого не добемось.

Нехай же въ політицѣ буде нашимъ идеаломъ орґанічне зъеднане зъ массою робучого люду — чи то селянъ, чи мѣсцевыхъ робôтникôвъ — вôльна федерація та самостôйный національный розвитокъ народныхъ силъ, а въ економічныхъ вôдносинахъ кооперація (спôлка), впроваджена до всѣхъ сторôнъ людского життя. Нехай головною метою нашихъ думокъ и змаганя, и всего житя нашого — буде „наименшій братъ“ — и дивлячись на своихъ вѣрныхъ сынôвъ та на працю ихъ задля народу, — „нехай мати усмѣхнеть ся, заплакана мати!“

Прощавайте, браты мои любѝ, та вѣруйте, и знайте, що „хочь пропало славне Запороже, та не пропала слава“, и якъ наша слава не помре, не поляже, такъ и нашъ народъ не вмре, а буде жити — а черезъ то вартъ и дѣлови его служити, и вôддати ему свои силы и все життя! Нехай вамъ всѣмъ Богъ допоможе! До працѣ, панове браття! Зъ вѣрою, въ правду, любовію до народу и надѣею въ серци — пôдъ свѣтомъ науки — мы горы-скелѣ звернемо, якѝ-бъ вороги не поставили намъ на нашôй дорозѣ, — бо нема тои силы, котра-бъ спинила народъ въ его поступовому руху, коли въ нѣмъ прокинувъ ся духъ свободы и національнои свѣдомости, та ще особливе, якъ на грунтѣ економічно демократичнôмъ. Смѣливо и бадьоро дивѣть ся впередъ и нехай наше любе, чисте, безкрае украиньске небо буде зразкомъ того великого простору и розмаху думки въ роботѣ для нашои рôдненькои сироты, запеханои и забутои всѣма Украины.

Нехай живе Украина! Слава тобѣ, нене, слава и всѣмъ вѣрнымъ сынамъ Руси-Украины!

СТЕПОВИКЪ.

*) Гарный и повный огню сей листь нашого брата украинця перепечатуемо зъ буковиньскои газеты „Буковина“.

VII.
Тымко въ Канадѣ.

Корабель заѣхавъ въ пристань Quebeck. Люде метнули ся за своими пакунками. Служба корабельна повыносила тяжкѝ скринѣ, поналадовувала возы и тѝ потаскали рôжного рода скринѣ и куфры на дворець колѣевый. Люде шнуромъ потягли и собѣ до колеи, повсѣдали въ ваґоны, тôлько двѣ родины, котрѝ не мали заплаченои шифкарты ажь до Winnipeg и не мали одного цента, щобъ оплатити білеть, остали на дворци на провѣдѣніе Боже. Кажуть, що ажь конзуль вôдославъ ихъ на кошть правительства австрійского до Winnipeg. — Рушивъ потягъ и за кôлька годинъ прибувъ до Montreal. Черезъ вôкно вызирали бѣднѝ людиска на улицѣ найбôльшого мѣста Канады. Якъ худобу позамыкали людей въ ваґонахъ и сторожили, щобъ яка штука не вымкнулась и своимъ образомъ не поперестрашовала культурныхъ мешканцѣвъ. Кôлька годинъ такъ вызирали бѣдолахи чрезъ вôкна, голоднѝ, спрагненѝ. Нѣгде и воды не можь було достати. Стемнѣло ся на дворѣ — потягъ рушивъ въ темряву ночи, якъ бы хтѣвъ закрыти передъ лицемъ свѣта нещасливѝ офѣры галицкого господарства. Прекрасна провінція Quebeck и часть провінціи Ontario не показались очамъ галицкихъ еміґрантôвъ. Лишь свѣтло електричне въ мѣстѣ Торонто, якъ зôрки яснѝ, продирались черезъ вôкна и освѣчовали бѣдныхъ галичанъ, що стомленѝ и збѣдженѝ куняли на причахъ ваґонôвъ. Потягъ мчавъ ся дальше и даль[...]ше. Вже почалось на свѣтъ благословитись [...]анты прокинулись зъ тяжкого сну, про[...]глянули крôзь вôкно и страхъ пройнявъ хлѣбороба, якъ побачивъ по обохъ сторонахъ голѝ скалы, покрытѝ спаленымъ лѣсомъ. Обсмаленѝ дерева стырчали на высокихъ скалахъ, на тыхъ скалахъ, котрѝ не въ силѣ були породити и травички мизернои. Пустарѣ безмежнѝ. Великѝ озера показовались, то знову зникали. Народъ залягъ вôкна и зô страхомъ глядѣвъ на ту обѣцяну землю.

— Що мы будемо ту робити? Де мы заѣхали? — чути було стоны людскѝ, що вырывались зô зболѣлои груди,

Ваґонъ колѣевый для кольоністôвъ, такъ званый „colonist care“, то малый имміґраційный дôмъ. Повздовжь ваґона по обохъ бокахъ при вôкнахъ порядно уладженѝ сѣдженя, котрѝ ростягають ся мовь гармоніи и творять лôжко на нôчь. Надъ тымъ сидженемъ у горѣ, до стѣны прикрѣпленѝ причѣ-лôжка. Въ ваґонѣ находить ся выходокъ, вода зимна ледова и пецъ до грѣтя воды. Въ зимѣ ваґоны тепло огрѣтѝ, въ лѣтѣ добре вентильованѝ. Для людей зладженѝ тѝ ваґоны. Нашѝ Галичане, котрѝ въ своимъ житю нѣколи не ѣздили колѣями, а якъ ѣхали то прускими товаровыми возами, не вмѣють заховуватись въ тыхъ ваґонахъ. Служба колѣйова обдирае собѣ волосе, ломить руки зъ роспачи, дивлячись на тѝ всѣ непорядки, якѝ бѣднѝ еміґранты наробляють. Дѣти и навѣть старшѝ не знають, що се выходкѝ, воды поналивано повно, смѣтя, свинства нечуваного. Дѣти позрывали ся рано, почали кричати, плакати, матери кормлять дѣти, тулять до грудей, втихомиряють. Народъ порозкладавъ хлѣбъ и прочія снѣди и почалось снѣдане. Два осôбнѝ пс[...]ги, двайцять довгихъ ваґонôвъ, повно наро[...]стіянского. Тымко ростаборивъ ся въ кутѣ зô своею родиною. Бѣдна Тымчиха тулить наймолодшу, ледви живу дѣвчинку. Бѣднятко высхло, якъ патичокъ, нѣ каплѣ крови не видко на мармуровôмъ, бѣлôмъ личку. А потягъ гонить, а потягъ сапить, минае скалы, спаленѝ лѣсы; озера мигають и зникають, стаціи за стаціями зникають, а все кôнця нема. Другои добы доѣхали до бôльшого мѣсточка Ft. William. Народъ кинувъ ся роемъ по мѣсточку за хлѣбомъ. Росхопили въ однôй минутѣ сотки бохонцѣвъ бѣлого хлѣба, кидаючи кводры американскѝ за бохончики малѝ — суматоха небувала. Крикъ, зойкъ, регôтъ нечуваный. Середъ того крику и зойку, роздае ся плачь матери, що несе неживу дитинку. На передѣ кондукторъ, за нимъ бѣдна мати зъ дитиною, за нею Тымко зъ дѣтьми, а по-задѣ народу тлумы. Они йдуть на похороны. Засвистала машина, кондуктуръ крикнувъ на цѣле горло all of board — народъ тлумить ся до ваґону — бѣдна мати вôддае на силу чужому чоловѣкови зъ рукъ свою неживу дитину, вертае непритомна до ваґону — потягъ рушивъ знову въ свою дорогу и зникло мѣсто и остала дитинка въ сирôй могилѣ мѣжь чужими людьми. Нѣхто не въ силѣ вôдчути, нѣхто не въ силѣ описати горя, жалю матери по стратѣ рôдной дитины, а вже най нѣхто не важить ся заглядати въ душу матери по стратѣ дитины середъ оттакихъ обставинъ. Тымко сидѣвъ понурый, чорный мовь вуголь. Жѣнка заводила, тяжко рыдала, дѣти дивились мовь перестрашенѝ, а другѝ люде переговорювались зъ тиха мѣжь собою, мовь бы бояли ся пôднести голосъ, щобъ не ранити еще бôльше тои нещасливои родины.

Зъ Winnipeg выѣхало на встрѣчу двохъ урядникôвъ зъ уряду имміґраційного. Повбиранѝ въ мундуры зъ жовтыми гузѣками, въ шапкахъ подôбныхъ якъ носять австрійскѝ урядники, а на шапкахъ стояло написано „immigration officer“. Побачили нашѝ люде тыхъ панôвъ, тай струхлѣли. „Певно по податки“ зароѣлось въ ихъ головахъ. Урядники повытягали якійсь паперы и почали выпытоватись людей, кôлько везуть грошей зъ собою, на котру кольонію хотѣли бы ѣхати, чи везуть пакунки зъ собою, чи може остали пакунки въ Quebeck, або въ Гамбургу — хто мае охоту пôйти на роботу и т. и. Боить ся перестрашеный галицкій народъ, глядить зъ пôдъ лоба на урядника, що по руски говорить, зô страхомъ поглядае на урядника зъ довгою бородою, що вôдзывавъ ся ломаною нѣмеччиною. Нашъ мужикъ, котрого навчили вѣками говорити ложь, такъ вже привыкъ кривити душею, що хоть часомъ хтѣвъ бы сказати правду, боить ся еѣ сказати. Та не тôлько нашъ мужикъ, але и вся галицка интеліґенція, зъ цѣлымъ своимъ образованемъ не може выдобути зъ себе стôлько характерности, щобъ говорити правду. Тай не дивно! Хто брехнею кормивъ ся увесь свôй вѣкъ, той не въ силѣ и самъ говорити правды, не може самъ собѣ довѣряти тай и нѣкому. Всюды брехня, ложь, гіпокризія, обдурюване ся взаимне, такъ вже вжило ся въ нашъ народный организмъ, що мы вже навѣть уважаемо се зовсѣмъ природнымъ.

(Конець буде)

НОВИНКИ.

Першій рускій шторъ въ Канадѣ.

Михаилъ Фекула, складачь нашои „Свободы" выѣхавъ 1. сентембра до Канады и въ Dauphin, Man. заложивъ рускій шторъ. — Знаючи Михаила Фекулу якъ честного, працьовитого чоловѣка, а по-при тôмъ щирого Русина, желаемо ему доброго поводженя въ тôмъ новôмъ занятю. А нашимъ людямъ въ Канадѣ кладемо на совѣсть якъ святый обовязокъ, щобъ не шляли ся по чужихъ шторахъ и тымъ способомъ запомагали чужихъ людей, котрй ихъ ѣ ошиганятъ можуть, але щобъ всѣ Русины що до одного брали товары у Мих. Фекулы, котрый не то, що не ошукае, а ще и въ пригодѣ стане, бо вмѣе по англійски.

Добре право.

Право якого придержують ся урядники въ Bay City, Mich. супротивъ родичей, котрыхъ дѣти не ходять до школы а шляютъ ся цѣлыми днями по мѣстѣ, выростаючи безъ науки и працѣ на будучихъ бомбôвъ; придало-бъ ся въ каждôмъ повѣтѣ. Тотй урядники повыбирали варанты на всѣхъ тыхъ родичей и коли дѣтина не пôде до школы, то або заплатять велику грошеву кару або вôдсидять въ вязници. Въ Ню Йорку есть найбôльше дѣтей, о котрыхъ нѣхто не старае ся, щобъ они одержали яке таке выховане и науку и тому вырастають они полишеній самымъ собѣ дико.

Поцѣлуй причиною страйку.

Въ New Castle, Pa. оденъ робôтникъ именемъ Ришардъ Киссінгеръ, затрудненый въ фабрицѣ бѣлои бляхи, поцѣлувавъ одну зъ найкрасшихъ дѣвчатъ, працюючихъ въ фабрицѣ, за що его вôддалили вôдъ роботы. Есть членомъ одного робôтничого товариства, котре належить до великои організаціи „Federation of Labor". Урядники згаданои юніи були тои гадки, що поцѣлунокъ не есть достаточною причиною, оправдуючою выдалене робôтника, тому зажадали приняти Киссінгера назадъ до роботы. Понеже зарядъ фабрики вôдмовивъ тому жаданю, проводирѣ юніи за повели страйкъ. Двѣста робôтникôвъ заявило, що они не вернуть до роботы, доки Киссінгера не приймуть назадъ до фабрики.

— Осѣнь се найкрасша пора року въ Америцѣ. — Весны тутъ майже нема, лѣто горяче, зима за зимна, но за то осѣнь чудесна. Воздухъ свѣжій, здоровый, тожь не диво, що каждый веселый. И нашй люде веселй, тымъ бôльше, що въ осени пôсля старокраевого еще звычаю бувае весѣль найбôльше и найчастѣйше залѣтають по хатахъ бузьки, приносячи зъ собою маленькихъ Русинôвъ-Американцѣвъ. Щобы однакъ тота радость була певна и довготревала, а не змѣнила ся колись въ горе и смутокъ, повиненъ каждый розумный Русинъ забеспечити свою молоду жену и свои дрôбнй дѣти на будучность. Забеспечити ихъ найлѣпше, вступаючи до „Руского-Народного Союза". 50 центôвъ вступного и 50 центôвъ на мѣсяць не допустить горкого смутку у его родину.

Выдобуте „Ельбы".

Корабель „Ельба", що пару рокôвъ тому затопивъ ся зъ дорогоцѣнными рѣчами, хотять теперь доконче вытягнути зъ морскихъ глубинъ. Выдобутя того корабля пôдняло ся одно американьске товариство, котре маe прирядъ, за помочію котрыхъ нуркы можуть працювати въ глубинѣ 500 стôпъ пôдъ уровенею моря. Товариство се вытягнуло недавно корабель, затопленый въ Гудзонъ въ р. 1865 зъ глубины 170 стôпъ.

— О. Ст. Стояловскій, звѣстный будитель Мазурôвъ, що то такъ завзято боровъ ся зъ властями цивѣльными и духовными и котрого наслѣдкомъ того выклято, зôставъ назадъ теперь принятый до католицкои церкви. При послѣдныхъ выборахъ до рады державнои вышло ажъ 6 пословъ зъ партіи Стояловского, побачили що бѣда, нема зъ нимъ рады, треба его погладити и отъ за стараннемъ выльвовыхъ особъ о. Стояловскій выѣхавъ до Риму де знято зъ него клятву.

— Зъѣздъ славяньскихъ редакторôвъ вôдбуває свои нарады дня 14. октобра въ Cleveland, Ohio въ ческôмъ нар. домѣ на Broadway Cor. Mead Ave.

— Edwardsdale, Pa. доносять намъ: Робота ту поправилась значно, робить ся що дня по 8—9 а часомъ и по 10 годинъ денно. — У насъ майже каждый самъ себе любить. На „Союзъ" и „Свободу" мало хто зважає. Щиро жичливый предплатникъ „Свободы" и членъ „Союза".

Оденъ зъ тройки.

Вѣсти робôтничй.

— Представителѣ около 20 копалень вугля вздовжь рѣки Monanghahela, въ котрыхъ страйкуе 5000 майнерôвъ, вôдбули дня 7. октобра конференцію въ биржевôй гали въ Пітсбургу, пôдчасъ котрои застановляли ся, чи непорозумѣня межь ними, а робôтники мають бути полагодженй судомъ мировымъ чи нѣ. Бôльша часть представителѣвъ була противъ того. — Сказали, що если робôтники хочуть, щобъ по всѣхъ копальняхъ була однакова платня, то зъ кождою компаніею най особно торгують ся, они держать ся ухвалъ, принятыхъ на всеобщôй конференціи въ Columbus, O. пôдвисшити платню и ждуть до другои всеобщои конференціи, котра маe вôдбутись въ мѣсяцю Децембру въ цѣли остаточного полагодженя и установленя однаковои платнѣ.

— Борба майнерôвъ противъ New York & Cleveland Gas Coal компаніи тревае далѣ якъ звѣсно, въ копальнахъ тои компаніи було занятыхъ найбôльше робôтникôвъ а представителѣ ее пôдчасъ великого страйку майнерского крутили на всѣ способы и не хотѣли ити разомъ зъ другими капиталистами и згодитись на жаданѣ робôтникôвъ. Для того по скôнченю страйку робôтники розпочали борбу противъ тои компаніи. Робôтники остаючи безъ занятія сходять ся зъ товаришами, котрй працють въ копольняхъ тои компаніи, промовляють имъ „до серця", вôдбувають марши и въ инші способы зневолюють ихъ до застановленя роботы. Бойкотують. Головный зновъ зарядъ Уніи майнерôвъ наложивъ на кождого робôтника малый податокъ на удержане бойкотуючихъ, щобъ агітація була успѣшна. Робôтники радо платять той податокъ. Пôсля донесень въ копальняхъ тои компаніи робить теперь лишь четверта часть всѣхъ перше затрудненыхъ робôтникôвъ, кромѣ того выслали они делегацію до рады мѣйскои въ Пітсбургу, щобъ та не робила контракту доставы вугля про потребы мѣйскй зъ топ компаніи. Майже всѣ радники мѣйскй були за жаданемъ робôтникôвъ, лишь кôлькохъ противъ. Справу ту передала рада мѣйска свому адвокатови.

— По вôдданю справы шерифа Мартиного и его помôчникôвъ до суду зъ запорукою тымчасовою нѣхто якось не чутя нового. Лишь комітетъ гезельтоньскій оголосивъ тамтого тыждня вôдозву до збираня складокъ на процесъ и запомогу вдовамъ и сиротамъ по забитыхъ майнерахъ. Комітетъ просить присилати грошѣ на руки касієра свого John Nemeth, Hazleton, Pa.

— McKeesport, Pa. Робôтники фабрики Monanghahela, Works, котрй були застрайковали, бо компанія не хотѣла имъ пôдвысшити платнѣ о 10 проц., вернули назадъ до роботы головно зъ топ причины, що компанія вôдобрана 3 центовый податокъ звернула имъ назадъ.

— Braddock, Pa. Въ фабрицѣ Pittsburg Wire Co. роспочалась робити 7. окт. и то повною сплою.

— Knoxville, Tenn. Зъ 2,500 майнерôвъ того мѣста, котрй 1. мая того року застрайковали, осталось лишь кôлькохъ ту; всѣ вынандрували до Станôвъ Alabama або Virginia, бо не можна надѣятись на скоре полагодженє страйку.

— Philadelphia, Pa. 200 робôтникôвъ фабрики Brainard Mills, въ котрôй выробляєсь убраня зъ сукна Worsted, застрайковали, позаякъ властителѣ фабрики вôдмовили пôдвышене платнѣ о 10 проц.

— Pittsburg, Pa. Робота по всѣхъ фабрикахъ иде дуже добре. Дыму анѣ вытрпмати. На Brownstown примѣромъ хиба той, котрый не хоче робити, не достане роботы. Въ декотрыхъ фабрикахъ, якъ въ дротовни, пôдвысшували платню.

— Massilon, O. Самй компанисты пріѣшли до переконаня, що въ наслѣдокъ довго тревающого страйку и злученого зъ нимъ недостатку, майнеры такъ физично ослабли, що сутк неспосôбнй робити добру роботу. Казали имъ выплатити напередъ по $10 на рахунокъ пейды.

— Birmingham, Ala. Богато компаніи пôдвысшили майнерамъ платню добровôльно, бо бракъ тамъ добрыхъ майнерôвъ, котрй бы своимъ часѣ могли выкопати замовлене вугля, 1000 робôтникамъ трафилась та пôдвышка.

— Конвенція робôтнича, яка вôдбула ся дня 27. Сентембра въ Чікаго, о чôмъ мы вспоминали въ 41 числѣ „Свободы" выдаесь бути дуже важною въ полптичнôмъ розвою американьского робôтництва. Важна для того, бо тамъ уложено програму, въ котрôй высказанй бажаня и вымогй робôтникôвъ, яко особнои, головнои части суспôльности, яко клясы. Позаякъ зновь на тôй конвенціи було 200 представителѣвъ розличныхъ организацій робôтничихъ, длятого треба уважати ту програму — програмою цѣлои клясы робôтничои американьскои.

— Въ резолюціи принятôй на тôй конвенціи жадають робôтники:

1) Зниесеня закона, пôсля котрого банки могуть выдавати гропѣ (банкноты):

2) Установленя и выданя певного сталого гроша межь самымъ правительствомъ и запровадженя почтовыхъ касъ щадничихъ.

3) Удержавленя всѣхъ средствъ комуникаціи и промыслу, котрй стоять теперь пôдъ контролею монополѣвъ-трустôвъ.

4) Запровадженя доходового и наслѣдственного податку, щобъ въ той способъ перешкодити громадженю богацтвъ въ одныхъ рукахъ.

5) Запровадженя 8 годинного дня працѣ и знесеня працѣ малыхъ дѣтей по фабрикахъ.

6) Знесеня „Injunction" въ той способъ, щобъ судіѣ могли бути усуненй народомъ.

7) Свободы слова и прасы и богато инныхъ улегшень для клясы робôтничои.

Уважаймо Русины — робôтники, що будучность, панованя належить до робôтникôвъ. Такъ мусить бути! Але треба зновь намъ старати ся користати зъ тои розумнои організаціи теперѣшнои, яка по тяжкихъ ударахъ теперь замѣтна межь американьскими робôтниками.

СМѢХЪ И ПРАВДА.

Жѣнка: — Куды ты такъ по ночи волочишь ся, адже-жь вже всѣ сальоны позамыкали?

Чоловѣкъ: — Певно, що позамыкали, бо якъ бы були поотвиранй то бувъ-бымъ такъ скоро прийшовъ до хаты.

Учитель: — Скажи менѣ дитино, що стане ся зъ такимъ чоловѣкомъ, котрый не старае ся о спасеніе своеи душѣ, а лишь о тѣло?

Ученикъ: — Такій чоловѣкъ потовстѣе.

ГДЕ ЄСТЬ?

Хто бы знавъ адресу Михаила Ардана, родомъ зъ Полянъ мысцôвскихъ, повѣту коросняньского, зволить ласкаво повѣдомити о тôмъ подписаного.

Rev. John Ardan
225 Warren Str.
JERSEY CITY, N. J.

переходъ на православіє.

(Дальше).

ложивъ-ємь ся спати, ъ спати не мôгъ. Все з майдали по геловѣ Сѣт- і Аляска а зъ тымъ роз- ітй мріи, котрй впрова- ли мене майже въ горяч- и нетерпеливôсть. Въ та- ... же-жь станѣ ледвомъ ... ся рана. Коли тôль- ...ій лучѣ сонця за- ...ули до мого вôкна, я бувъ на ногахъ; ско- ко позбиравъ ся, поснѣ- и пôповъ до церкви, ...аючи товариша еще спя- ...

...до церкви заставъ-мь ... людей тожь и пытаю: ...О котрôй годинѣ зач- ... Богослужене?

— Отъ такъ гдесь по се- і.

І глянувъ на годинникъ ...о ½7 тожь и назадъ вер- ъ-мь ся на кватиру и ...ивъє-мь мого товарища. ...уло ½8 г. акуратъ якъ выйшли зъ нашой ква- ...ы. Въ церкви Богослу- ...е тôлько, що зачалось. ...з зномъ перепхавъ ся по ...жь людей и ставъ на са- ...омъ передѣ коло крилоса, а мною стоявъ мôй това- ...ишь. — Я выводивъ голо- ...омъ якъ мôгъ, щобъ ли- ...ень приподобати ся его ...ео., що власне неуйшло ...о уваги. На Службѣ бо- ...ій мавъ проповѣдь о. про- ...р. на тематъ „о спасеніи ...ши", що лишь той може ...ути спасенымъ, котрый вы- ...нае одиноку и правдиву ...ѣру православну — а пô- ...нѣйше „обругалъ" папу и ...алакутскихъ священикôвъ ... самыхъ „калакутôвъ", на- ...зываючи ихъ „раскольни- ...ками" и такихъ то власне ...до неба не пускають. Не ...знаю, чи его хто розумѣвъ, ... говоривъ такимъ „язы- ...ломъ" правдоподôбно еще ...горшимъ якъ „Р. А. В." ...више. Я заледви, що его ...розумѣвъ, а що-жь доперва ...й бѣдный „калакутъ", чижь ...мôгъ его розумѣти? коли ...онъ такой мовы нѣгде нѣ- ...коли не чувъ. — Конець- ...ôнцемь, казавъ по служ- ...бѣ лишити ся „калакутамъ" ... церкви, котрй прійшли зъ якогось тамъ плейзу, якъ не мылюсь, то певно зъ Ма- ...ной Сити шукати матери ...церкви. — По Службѣ бо- ...кôй лишились наши бѣдни „калакуты" а было ихъ щось ...коло 30 чоловѣка. — Пôз- ...нѣйше я довѣдавъ ся вôдъ ...одного зъ нашихъ „калаку- ...тôвъ", що тамъ якійсь не- ...щасливый попина учивъ ихъ ...якъ мають говорити до е- ...пископа, каже: Щобысте ...нічь больше до епископа ...не говорили якъ лишь: мы ...прійшли шукати спасенія ...души и своей рôдной ма- ...тери церкви. Хотьбы епис- ...копъ, що хотѣвъ говоривъ, то вы лишь кажѣть: шу- ...каемъ спасенія души и ...матери церкви. — Заразъ, якъ кажу, по Службѣ ли- ...шились нашй калакуты. — Епископъ насамперед об- ...яснивъ проповѣдь прото- ...ерея а потôмъ запытавъ:

— Покакомъ дѣлѣ до ме- ня?

— Шукаемъ спасенія ду- ...ши въ нашôй рôдненькôй ма- ...тери церкви! вôдповѣдають „пришелцы".

— Спасеннымъ, щобъ бу- ти, треба дѣлати добрй у- ...чинки, але и учинки безъ ...вѣры не спасають, а вѣ-

рити треба въ правдиву веру, а тая вера есть греко православна, котра спасетъ того хто въ ню верить, есть то вера, котру самъ Спаситель и его ученики и апостолы проповѣдали, есть то найправдивѣйша вера, котру якъ самъ Спаситель сказавъ: „ани врата адова не одолѣють" такъ мой любеньки; — Иншй вѣри какъ римо-каттлютераньска, кальвинска иншй то суть вѣры шизматицки а не мы! що насъ такъ нозывають? ето нѣчого! мы гордились етымъ, бо знаемъ, что мы одинокй и правдивй вѣрнй христовй. Примѣромъ въ иншихъ шизматицкихъ вѣрахъ есть много гумбоковъ, у насъ етого нетъ любеньки. Кажуть иншй, что не вѣримъ въ Богородицу ани Символъ вери ани акафистъ не отправляемъ, ето все ложь! бачилисте любеньки сами, что не какой разници нетъ! что мы не вѣруемъ въ папу? бо не возможно вѣрить въ чоловѣка, котрый народъ обаламучуеть своею святостею и даеть столько гумбоковъ народамъ. Мы имѣемъ св. Синодъ, который складаеть ся зъ членовъ и етой нами рядить и опѣкуеть ся. Да любеньки. Ето харашо, что вы познаете уже свѣтло правды и пщете спасенія души. Але мои любенькй, что такое васъ спонукало что-сте пришли до меня, чи може споръ зô священникомъ чи по убѣжденію пришлисте?

— Мы.... мы.... прій.... и тутъ нашй „калакуты" дальше ани рушь. А не щасливый попина ходить поза нихъ и тре то руки то шарпае себе за червоный нôсъ, котрый соромивъ ся свого пана, що его ученики вôдповѣдати добре не умѣють. Въ кôнци удалось му щось шепнути имъ, що моей уваги не уйшло! а нарештѣ кажуть:

— Мы... мы.... шу.... шукаемъ матери церкви — кланяючись низенько. Ето харашо, ето харашо! хателбы знать, чи вы згодно жисте изъ своемъ священникомъ чи може посварились и хатѣлибъ присоединить ся къ св. православію длятого? Бо я вамъ зъ горы кажу, что людей не принимаю, котрй сорять ся зъ своимъ священникомъ и потому хатѣлибъ быть православными. Нетъ! я такихъ не хачу! я хачу и принимаю людей къ св. правосл. зъ убѣжденіемь, бо такй люде, котрй сорять ся зъ своимъ священникомъ никогда не будуть ани православными ани уніятами — По тому скажѣте сорились чи нѣ?

— Мы шукаемъ матери церкви. Тутъ, оденъ зъ нихъ мудрійшій вырываесь и каже:

— Е, бо прошу Ваше Высоке священьство намъ наша вже надоила, плати и плати и не може-жь ся оплатити. А и мы и жалували того и ее жалуемъ, але мы такой хочемъ нашои рôдненькой матероньки церкви. Пріймѣтъ насъ, пріймѣтъ насъ, просивъ бѣдный „калакутъ" дальше, часы планнй, чоловѣкъ заледви выжіе а мы чули, що Синодъ будуе церкви, платить ксендза и дяка, дае все тай и чогожь бы намъ не належати до матереньки церковцѣ.

— Я васъ не розберу, я васъ не понимаю, каже епископъ. Я сказалъ, что я принимаю людей зъ убѣжденія а вы хатѣте, чтобъ вамъ церкви будувать? хто вамъ ето гаворилъ?

— Та то намъ.....

Тутъ нехотячи окомъ кинувъ-ємь на попа зъ червонымъ носомъ, катрый все ся еще встыдавъ и зобачивъ-ємь якъ до нихъ на мѣги показувавъ и головою трясъ якъ бы хотѣвъ сказати: мовчѣть! не кажѣть хто вамъ казавъ... А сей часъ глянувъ-ємь и на протоєрея, котрый такожь дивно дививъ ся на „пришелцовъ и бородовъ трясъ. Подумавъ я сей часъ собѣ: О Боже! якій то нещасливый той народъ, бѣдачиско не знае, що мае робити: оденъ му говорить такъ, другій такъ, а кождый противно и тымъ способомъ тôлько народъ глупять, щобъ ссати зъ него кровцю. Я ажь затрясъ ся зъ того, щомъ такъ помысливъ, бомъ боявъ ся, щобъ хто изъ моихъ будучихъ хлѣбодавцѣвъ не вычитавъ моей гадки, але слухаю далѣ.

Епископъ зновъ пытае: — хто вамъ ето говорилъ, хто?

— Та то прошу, намъ казали иншй такъ — вôдповѣдають бѣдачиска а твари ихъ якось выглядали дивно и глупо, поглядаючи то на попа зъ червонымъ носомъ то на протоер.

— Въ кôнци епископъ каже, отже-жь вы хатѣлибъ присоя[illegible]ить ся къ св. православію. Харашо! зайдѣте сей часъ по выходѣ церкви до мене я розсмотрю лучше. — И поблагословивши народъ, выходивъ зъ церкви. Я теперь зачавъ сильно крпчати разомъ зъ попами „исъ пола еты деспота, исъ пола еты деспота". — Коли я вже бувъ на дворѣ зобачивъ-ємь, що одна купка людей пôйшла зъ епископомъ а друга стояла коло церкви а помѣжь ними и пôпъ зъ гôрше червонымъ носомъ, бо имъ, щось завзято толкувавъ. Приходжу я блисше и приглядаюсь, що то за люде? А, то нашй „калакуты" стоять. Я отже-жь мѣшаюсь теперь мѣжь нихъ, цѣкавый знати, що говорять теперь по испытѣ И отъ, що чую? — На щосте говорили епископови, що вôнъ церкви будуе, вôнъ ся тымъ не занимае лемъ мы самй, а и епископъ часами де що помагае, а о тôмъ епископови не тра було говориви, бо вôнъ самъ знае чого его овечки потребують, — теперь якъ пôйдете до его преосв. то памятайте, що говорити маете, щобысте зновь, що будь не сказали. Кажѣть тôлько то: Мы хочемъ присоединити ся къ св. православію и хочемъ бути пôдъ вашимъ покровомъ Ваше преосвященьство, мы зъ доброй волѣ присоединяемъ ся. Застановляйте ся добре, що маете говорити а о тôмъ неспоминайте владыцѣ, що вы зъ своимъ священникомъ въ незгодѣ жіете, бо епископъ того не любить. — Памятайте добре о тôмъ, щомъ вамъ сказавъ. А теперь до епископа и залагодѣмъ вашу справу еще передъ обѣдомъ. Ходѣмъ....

(Дальше буде).

За „Свободу" належить ся заплатити!

Учѣте ся, браты мои!
Думайте читайте,
И чужому научайтесь,
И свого не цурайтесь!
Т. Шевченко.

Всюды нѣвечить ся правда,
Всюды панус брехня,
Въ вашихъ лишь серцяхъ, о братя,
Най не повстане вона!
Ив. Франко.